
PERSBERICHT: Nieuwe Europese consensus over gezamenlijke criteria voor wapenexport

De Europese ministers van buitenlandse zaken zijn het op 8 december tijdens de ministerraad in Brussel eens geworden over de goedkeuring van de omzetting van de Europese Gedragscode inzake wapenexport (1998) in een gemeenschappelijk standpunt die de aanpak van de Unie van het beleid inzake wapenexport bepaalt. Het akkoord bevat minimumstandaarden voor de politieke beoordeling van exportvergunningen voor militair materieel en technologie, zoals de eerbiediging van de rechten van de mens in het land van eindbestemming, het risico op gewapend conflict of het gevaar voor interne ontduiking en ongewenste wederuitvoer. De omzetting van de Gedragscode naar een Gemeenschappelijk Standpunt betekent concreet dat alle EU lidstaten zich ertoe verbinden om elke vergunningsaanvraag volgens deze Europese criteria te beoordelen. Voor Vlaanderen verandert er in de praktijk niet veel aangezien het in België reeds wettelijk verplicht was om de criteria van de gedragscode na te leven.

De omzetting van de gedragscode naar een gemeenschappelijk standpunt, 10 jaar na de aanneming van de gedragscode, wordt positief onthaald door de vredesbeweging en NGO's die al jaren pleiten voor een opwaardering van het politieke gewicht van de gedragscode. Het gemeenschappelijk standpunt komt ook tegemoet aan de verzuchtingen van de defensie-industrie die pleiten voor gemeenschappelijke Europese standaarden met het oog op gelijke concurrentie en de creatie van een Europees level-playing field.

Politiek zat het dossier echter jarenlang geblokkeerd. De recente doorbraak in het dossier heeft alles te maken met de nakende liberalisering en harmonisering van de Europese defensiemarkt. Voorstellen over een versoepeld vergunningssysteem voor wapenhandel binnen de Europese Unie staan immers ook op de agenda. De aanneming van het gemeenschappelijk standpunt is een tegemoetkoming aan kritische stemmen die bindende politieke criteria nodig vinden om het risico voor vrede en veiligheid te beperken vooraleer over te gaan tot een liberalisering van de wapenhandel binnen de Unie. Door de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt komt de EU hier enigszins aan tegemoet.

De omzetting van de Gedragscode naar een Gemeenschappelijk Standpunt is vooral symbolisch een belangrijk gebaar. Het geeft meer gewicht aan de politieke criteria en is een belangrijk instrument om Europese lidstaten op hun verantwoordelijkheden te wijzen. Toch waarschuwt Tomas Baum voor te veel optimisme. *"Een blijvende uitdaging ligt in de implementatie van dit akkoord. De politieke criteria laten veel ruimte voor interpretatie. De manier waarop lidstaten de criteria toepassen loopt momenteel nog steeds uiteen. Het akkoord is een belangrijke stap voorwaarts maar biedt op zich onvoldoende garanties voor een eenvormig controle op wapenexport."*